

[Home >](#) [Regio >](#) [Gooi en Eemland](#)

Premium

Te zien bij Kunst aan de Dijk: Jan Roëde en de kunst die bevrijdt

Jan Roëde, 'Kat vangt muis', voor 1950.

Els Blom

Gisteren om 11:04

KORTENHOEF

In De Oude School in Kortenhoef is tot en met 3 juli werk te zien van Jan Roëde. Met dank aan Stichting Kunst aan de Dijk die het veertigjarig bestaan viert en deze wellicht minder bekende maar, voor de naoorlogse schilderkunst in Den Haag, belangrijke kunstenaar onder de aandacht brengt.

Het moet een keer gezegd: het is een prestatie van formaat hoe Kunst aan de Dijk door de inzet van vrijwilligers elke keer weer een hoogwaardig programma van beeldende kunst, muziek, literatuur en theater op poten weet te zetten. De tentoonstelling 'Jan Roëde, verwondering in kleur' is daar nog maar weer eens het bewijs van.

Wat deze jaarlijkse zomerexpositie betreft, kan bovendien worden opgemerkt dat de keuze voor Jan Roëde (1914-2007) een gedurfde, maar zeer terechte is. De in Groningen als Roede geboren schilder mag dan onder het grote publiek minder bekend zijn als zijn Nederlandse tijdgenoten - Willem Hussem en Jaap Nanninga bijvoorbeeld - maar wat fijn dat Kunst aan de Dijk ons met Roëdes kleurrijke, speelse en humoristische werk laat kennismaken.

Jan Roëde.

Jan Roëde groeide op in Den Haag, waar hij de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten bezocht. Tijdens een verblijf in Frankrijk en Parijs in 1946 'verfranse' hij zijn naam in Roëde. Het uitspreken van het Nederlandse Roede leverde problemen op.

In de Franse hoofdstad zag hij onder meer de doeken van Miró, Picasso, Paul Klee en Matisse, schilders die grote indruk op hem maakten. De invloed die zij op hem hadden, is in sommige van zijn werken duidelijk te zien.

Roëde is met name belangrijk geweest voor de vernieuwing van de naoorlogse schilderkunst in Den Haag. Hij sloot zich aan bij de Nieuwe Haagse School. Zijn werk wordt wel geassocieerd met dat van de Cobra-kunstenaars. Hij werd zelfs uitgenodigd voor deelname aan deze groep. Roëde sloeg de invitatie af, hij vond ze te ruw.

Jan Roëde, 'Zwarte engel', 1969.

De ernst die soms in kunstkringen wordt betracht, was trouwens niets voor de Haagse schilder. Hij omarmde vreugde, spel en enthousiasme. Humor speelt een grote rol in Roëdes schilderijen. Werkte hij aan een doek, dan vond hij het belangrijk dat het hem, als eerste beschouwer, een glimlach bracht.

Interpretatie

Een ander element dat zijn werk kenmerkt, is het loslaten van interpretatie: interpretatie van voorwerpen, dieren, mensen. „Iemand die vrij is van de interpretatie van dingen, heeft de kans iets te zien”, zou hij zeggen in een interview in 1993 met Henk Augustijn.

Dat klinkt makkelijker gezegd dan gedaan. Het zal elke keer beslist het nodige van hem hebben gekost de vrijheid te vinden om te kunnen komen tot de vormen en composities in zijn voorstellingen. Ongetwijfeld zal het Zenboeddhisme, waarop zijn levenshouding was geïnspireerd, hem daarbij hebben geholpen. Overigens werd de schilder niet in de laatste plaats aangetrokken door deze Oosterse filosofie door, wederom, het geweldige gevoel voor humor onder de monniken, zo merkt hij in hetzelfde interview met Augustijn op.

Jan Roëde, 'De brief', 1979.

De opgave van de schilder is met materie - en ondanks de moeilijkheid die de materie kan opleveren - iets te maken dat boven die materie uitkomt, aldus Roëde. Hij deed dat op zijn manier. De conventie schrijft voor dat de voorgrond op een doek diepe warme kleuren heeft en de achtergrond koelere tinten. Roëde deed het andersom: de achtergronden in zijn schilderijen zijn knalrood, groen, helblauw, paars. De voorwerpen, mensen, dieren en dingen zijn grijs, wit, zachtgeel. Dit 'zogeheten omgekeerde kleurenperspectief' zag hij bij de kunstenaar Maurice Estève in Parijs. Roëde ging er vanaf dat moment mee experimenteren.

Toen de schilder terugkwam uit Frankrijk mocht hij niet meedoen met de in 1951 opgerichte Haagse kunstenaarsgroep Verve, want hij zou te abstract zijn. Een paar jaar later verlieten veel kunstenaars het figuratieve om meer abstract te gaan werken en werd Roëde door een andere kring geweigerd omdat hij te figuratief werd bevonden. Het heeft zo moeten zijn voor de kunstenaar voor wie kunst bevrijdend moest zijn, speels en wars van conventies.

Het grootste deel van de doeken dat getoond wordt in De Oude School is door particulieren in bruikleen gegeven. Ze waren eerder zelden voor publiek te zien. Het schilderij 'Kat vangt muis' is zelfs nog nooit getoond. Hulde aan de tentoonstellingsgroep van Kunst aan de Dijk die het werk bijeen bracht; een mooiere expositie in het jubileumjaar is haast niet denkbaar.

'Jan Roëde, verwondering in kleur', De Oude School, Kortenhoefsedijk 145, Kortenhoef. Te zien tot en met 3 juli. Dagelijks van 11.00 uur tot 17.00 uur; maandags gesloten.

Te zien

'Jan Roëde, verwondering in kleur', De Oude School, Kortenhoefsedijk 145, Kortenhoef. Te zien tot en met 3 juli. Dagelijks van 11.00 uur tot 17.00 uur; maandags gesloten.
